

ДОЦЕНКО
Вікторія Юрївна

УДК 330.101

ЕФЕКТИВНА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВА СТАЛОГО СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

EFFECTIVE HEALTH PROTECTION AS AN COMPONENT OF SUSTAINABLE SOCIAL DEVELOPMENT

викладач, ПВНЗ
"Львівський університет
бізнесу та права"

У статті на основі дослідження програмних документів та наукових джерел обґрунтовано місце ефективної охорони здоров'я у системі елементів сталого соціального розвитку. Виявлено взаємозв'язки ефективної охорони здоров'я та економічних, демографічних і екологічних чинників сталого розвитку.

В статье на основе исследования программных документов и научных источников обосновано место эффективной охраны здоровья в системе элементов устойчивого социального развития. Выявлены взаимосвязи эффективной охраны здоровья и экономических, демографических и экологических факторов устойчивого развития.

In the article based on the research of program documents and scientific sources, the place of effective health care in the system of elements of sustainable social development is substantiated. The relationships between effective health care and economic, demographic and environmental factors of sustainable development are revealed.

Ключові слова: охорона здоров'я, ефективність, соціальний розвиток, сталий розвиток, складові сталого розвитку

Ключевые слова: здравоохранение, эффективность, социальное развитие, устойчивое развитие, составляющие устойчивого развития

Keywords: health, efficiency, social development, sustainable development, components of sustainable development

ВСТУП

Досягнення ефективності системи охорони здоров'я є важливим завданням для будь-якої соціально-орієнтованої держави. Ситуація, що склалась довкола охорони здоров'я в Україні далека від ідеальної. Кожна наступна медична реформа, безперечно, віддаляє Україну від застарілих моделей охорони здоров'я, що дістались у спадок від Радянського союзу, утім не завжди проведені реформи можливо вважати вдалими та такими, що підвищують ефективність охорони здоров'я населення. У цьому контексті актуальності набуває наукове завдання пошуку консенсусу у реформуванні сфери охорони здоров'я та інших аспектів сталого соціального розвитку.

Проблематика реформування системи охорони здоров'я нерідко розглядається у певному відриві від комплексу інших проблем, що у сукупності формують проблемне поле сталого соціального розвитку. Натомість, у дослідженнях Р. Емас, Т. Стрейндж, А. Бейлі, В. Трофимової, М. Деркач та ін., присвячених безпосередньо проблематиці сталого розвитку, а також програмних документах ООН однією з умов сталого розвитку вказується ефективна охорона здоров'я. На узагальнення відповідних підходів і скеровується дане дослідження.

МЕТА РОБОТИ полягає в узагальненні актуальних наукових підходів щодо трактування ефективної охорони здоров'я як складової сталого соціального розвитку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною основою дослідження є положення економічної теорії, теорії сталого розвитку та соціальної економіки.

Робота засновується на програмних матеріалах ООН, працях зарубіжних і вітчизняних вчених, присвячених ефективній охороні здоров'я як складовій сталого соціального розвитку.

У ході дослідження використано методи критичного аналізу, узагальнення, структурно-логічного аналізу для обґрунтування ефективної охорони здоров'я як складової сталого соціального розвитку.

РЕЗУЛЬТАТИ

На сьогоднішній день існує значна кількість підходів до трактування «сталого соціального розвитку». Під відповідним терміном розуміється і самостійна діяльність держави та само організованих спільнот із забезпечення соціального розвитку на засадах сталості, і елемент системи всезагального сталого розвитку на різних рівнях – від регіону до цілого світу загалом. М.І. Деркач відзначає, що наприкінці ХХ ст. людська цивілізація усвідомила, що стоїть на порозі цілого комплексу криз – екологічної, демографічної,

економічної, фінансової. Демографічний «вибух», сучасна науково-технічна революція, нинішній кризовий стан земної біосфери, істотне зниження її відновлювальних можливостей внаслідок надмірних антропогенних навантажень на природу об'єктивно зумовили необхідність переходу на модель сталого розвитку всіх країн світу [1, С. 185].

Зміст поняття сталого розвитку розкривається через його ціль: встановлення довготривалої стабільності економіки та середовища, що може бути досягнуто виключно на основі інтеграції та усвідомлення економічних, екологічних та соціальних проблем крізь призму прийняття відповідних рішень [2, С. 2]. В.В. Трофимова наголошує, що модель сталого розвитку побудована на концепції сталого економічного розвитку, яка визнана світовою спільнотою як домінуюча ідеологія розвитку людської цивілізації у ХХІ ст. [3, С. 33].

На переконання Т. Стрейндж та А. Бейлі, сталий розвиток слід трактувати як інтеграція рішень, що відбувається між різними сферами економіки та суспільства і поколіннями. Глобальні рішення, що здійснюються у рамках стратегії сталого розвитку, повинні брати до уваги потенційний вплив на суспільство, навколишнє середовище та економіку, при цьому маючи на увазі, що сучасні дії матимуть вплив у інших місцях та на майбутнє [4, С. 28]. М. І. Деркач вважає оптимальним розуміння сталого розвитку як таке функціонування народногосподарського комплексу держави, коли одночасно забезпечуються задоволення зростаючих матеріальних і духовних потреб населення, раціональне та екобезпечне господарювання й високоефективне використання природних ресурсів, підтримання сприятливих для здоров'я людини природно-екологічних умов життєдіяльності, збереження, відтворення і примноження якості довкілля та природно-ресурсного потенціалу суспільного виробництва [1, С. 185].

У Програмі сталого розвитку ООН до 2030 р. визначено низку цілей. На третьому місці серед них (після подолання бідності та голоду) – забезпечення здорового життя для усіх незалежно від віку. Кроками досягнення цієї цілі визначено зниження смертності при народженні, припинення епідемій СНІДу, туберкульозу, малярії та ін., посилення протидії наркоманії та алкоголізму, зниження смертності угаздінок дорожньо-транспортних пригод, забезпечення глобального доступу до охорони здоров'я у сфері репродукції, підвищення доступності медичної допомоги та препаратів, зниження кількості смертей, пов'язаних із хімічним забрудненням, забрудненням повітря, води, ґрунтів тощо [5, С. 20–21]. У проєкті Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 р. стратегічною ціллю пропонується визнати забезпечення здорового життя, благополуччя та якісної освіти в безпечних і життєстійких населених пунктах. Серед основних завдань такі, як забезпечити показники очікуваної тривалості життя при народженні до рівня країн ЄС; знизити рівень материнської смертності; мінімізувати смертність, якій можна запобігти, серед новонароджених і дітей віком до 5 років; забезпечити боротьбу з гепатитом, захворюваннями, що

передаються через воду, та іншими інфекційними захворюваннями; знизити смертність від суїцидів на 20 %; забезпечити загальне охоплення послугами охорони здоров'я, а також захист від фінансових ризиків, доступ до якісних базових медико-санітарних послуг і до безпечних, якісних і недорогих основних лікарських засобів і вакцин для всього населення; забезпечити фінансування системи охорони здоров'я на рівні не менше 7 % ВВП; забезпечити збалансований раціон харчування, а також досягти погоджених на міжнародному рівні цільових показників; налагодити інформаційно-просвітницьку роботу серед населення щодо усвідомлення необхідності та поширення стандартів здорового способу життя [6, С. 10].

Т. Стрейндж та А. Бейлі стверджують, що довгострокова стабільність і успіх громад визначаються здоров'ям та продуктивністю населення. Суспільство (або громади в межах більшого суспільства), які стикаються із заворушеннями, бідністю і хворобами не розвиватимуться в довгостроковій перспективі: соціальний добробут і економічне благополуччя підтримують один одного, і разом залежать від здорової біосфери, у якій існують [4, С. 28]. Схожого висновку доходить М.І. Деркач, відзначаючи, що зусилля з формування сталого способу життя передбачає комплексний підхід до діяльності у трьох ключових галузях, а саме економічне зростання і справедливість, збереження природних ресурсів і охорона довкілля, соціальний розвиток. У галузі економічного зростання і справедливості передбачається комплексний підхід до стимулювання довгострокового економічного росту. Збереження природних ресурсів і охорона довкілля – пошук економічно прийнятних розв'язань проблеми скорочення споживання ресурсів, припинення забруднення довкілля і збереження природного середовища мешкання. Соціальний розвиток передбачає задоволення потреб людей у робочих місцях, продовольстві, освіті, енергії, медичної допомоги, воді та санітарії; бережне ставлення до багатого культурного і соціального розмаїття та додержання прав трудящих; забезпечення усім членам суспільства можливості брати участь у прийнятті рішень, що впливають на їх подальшу долю [1, С. 190].

В.В. Трофимова підкреслює, що сталий розвиток необхідно розглядати як концепцію, яка може бути покладена в основу постіндустріальних моделей розвитку. В умовах індустріального способу виробництва реалізація такої моделі практично неможлива через те, що існуючий рівень розвитку продуктивних сил та відповідно панівний спосіб виробництва не дозволяють досягати поставлених цілей за допомогою існуючих засобів. Сьогодні, стверджує учена, знання ще не посіло свого місця в одному ряді з іншими чинниками виробництва. Монополія на створення знання лише починає зникати завдяки активній інформатизації, збільшенню якості та розширенню доступності освіти, навіть завдяки зростанню тривалості здорового продуктивного життя населення [3, С. 37].

ВИСНОВКИ

Таким чином, на основі проведеного дослідження деталізовано місце та значення ефективної охорони здоров'я як складової сталого соціального розвитку. Встановлено, що ця складова системно пов'язана з економічними чинниками у частині широкого забезпечення доступу населення до якісних медичних послуг, забезпечення необхідними лікарськими засобами, зменшення кількості хвороб, спричинених бідністю, а також покращення рівня працездатності населення та екологічними чинниками у частині подолання хвороб, джерелом яких є забруднення навколишнього середовища. З ефективною охороною здоров'я пов'язується також вирішення низки демографічних проблем, що особливо важливо у контексті демографічної кризи в Україні.

Перспективним напрямком подальших досліджень є обґрунтування методики оцінки ефективності охорони здоров'я як складової сталого соціального розвитку.

Список використаних джерел

1. Деркач М.І. Концепт сталого розвитку як домінуюча ідеологія людської цивілізації у XXI ст.

Вісник Дніпропетровського університету. 2009. Вип. 3/1. С.185–191.

2. Emas R. The Concept of Sustainable Development: Definition and Defining Principles. URL: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5839GSDR%202015_SD_concept_definiton_rev.pdf (Last accessed: 10.12.2017).

3. Трофимова В.В. Концепція сталого розвитку як основа постіндустріальних моделей розвитку. *Інвестиції: практика та досвід.* 2010. № 8. С. 33–37.

4. Strange T., Bayley A. Sustainable Development. URL <http://www.sjalfbarni.is/media/frodleikur/OECD-skyrsla.pdf> (Last accessed: 10.12.2017).

5. Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development. URL <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf> (Last accessed: 10.12.2017).

6. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року (Проект, версія 3.2 станом на 05.12.2016). URL <https://goo.gl/d2vQ4F> (дата доступу 10.12.2017).